

Lofotodden
nasjonalparkstyre

09/01/2023

Rapport

Årsrapport 2022

Lofotodden nasjonalparkstyre

Innhold

1 Innledning	3
1.1 Styrets sammensetning	3
1.2 Sekretariat	3
1.3 Statens Naturoppsyn	4
1.4 Rådgivende utvalg	4
1.5 Administrativt kontaktutvalg	4
2 Nasjonalparkstyrets arbeid	5
2.1 Dispensasjonssaker behandlet av nasjonalparkstyret og forvalter	6
3 Besøksstrategi og forvaltningsplan	6
3.1 Besøksstrategi	6
3.1.1 Kommunikasjonsplan.....	6
3.2 Forvaltningsplan	7
3.3 NatStat – Bevaringsmål	7
3.4 Ferdsestelling.....	8
4 Sporløs Lofotturisme	9
5 Marint avfall	10
6 Tiltak.....	11
7 Andre aktiviteter	13
7.1 Informasjonsarbeid	13
7.2 Regional arealregnskap – pilotregion Lofoten.....	13
7.3 Nasjonalparkstyrets studietur.....	14
7.4 Oppsyn	15

Forsidebilde: Fotograf på oppdrag for nasjonalparkstyret i Kvalvika. Bildene ble brukt i temaplakatene om sporløs ferdsel. Foto: Ole-Jakob Kvalshaug, nasjonalparkforvalter.

1 Innledning

Lofotodden nasjonalparkstyre ble første gang oppnevnt av Miljøverndepartementet 6. desember 2018. Styret har forvaltningsansvar for Lofotodden nasjonalpark, opprettet ved kongelig resolusjon 22. juni 2018. Nasjonalparkstyret jobber ut fra vedtekter som fastlegger styrets mandat og rammer for arbeid.

Årsrapporten gir en oversikt over nasjonalparkstyrets arbeid og fokus i 2022.

Arbeidet med besøksstrategien preget mye av styrets arbeid i 2022, og i november ble besøksstrategien endelig godkjent av Miljødirektoratet. Besøksstrategien og tilhørende tiltaksplan er viktige dokument som legger føringer for hvilke tilretteleggingstiltak nasjonalparkstyret skal prioritere i årene framover.

Hovedutfordringen i Lofotodden er slitasje som følge av høye besøkstall. Forvaltningen har de siste årene arbeidet med kanaliseringstiltak og klopplugging i samarbeid med SNO. Også i 2022 har forvaltningen arbeidet med lettere tilrettelegging og informasjonsarbeid, altså tiltak som kanaliserer besøkende. I samarbeid med SNO ble to nye strekninger klopplagt. Det ble også montert nye turskilt på Fredvang i samarbeid med Lofoten Friluftsråd. Det ble utarbeidet temaplakater for sporløs ferdsel, og vi fikk startet arbeidet med å etablere en nettside for Lofotodden nasjonalpark for besøkende.

1.1 Styrets sammensetning

Medlem	Varamedlem	Representanter
Lillian Rasmussen, leder	Bjørn Jensen	Moskenes kommune
Jim Olaisen	Inger Marie Lemvik	Flakstad kommune
Rita Lekang	Jim Simonsen Jenssen	Nordland Fylkeskommune

1.2 Sekretariat

Styrets sekretariat består av nasjonalparkforvalter Ole-Jakob Kvalshaug, med kontorsted på besøkssenteret for Lofotodden nasjonalpark, Reine. Forvalter er underlagt styret i alle saker, men er formelt ansatt hos Statsforvalteren i Nordland.

1.3 Statens Naturoppsyn

Hovedansvaret for naturoppsyn i Lofotodden nasjonalpark ligger hos lokalt SNO (Statens Naturoppsyn), Brit Grønmyr, som er samlokalisert med forvalter på besøkssenteret. SNO i Svolvær, ved Mads Hansen, bistår lokalt SNO ved behov. SNO utfører rene oppsynsoppgaver, informasjonsarbeid og gjennomfører tiltak for nasjonalparkstyret. Det utarbeides egne årsrapporter fra SNO som viser oppsynets arbeid.

1.4 Rådgivende utvalg

Rådgivende utvalg (RU) er oppnevnt av styret etter invitasjon til interesseorganisasjoner. Organisasjonene velger selv medlemmer og vara. Representanter fra reiselivet og fra grunneierinteressene ble oppnevnt av de to kommunene.

RU har følgende sammensetning:

Navn	Interessegruppe/ organisasjon
Bjørn Harald Brenna	Lofoten Turlag
Peter Andressen	Lofoten Friluftsråd
Halvar Bendiksen	Moskenes Fiskarlag
Michael Rørvik	FNF Nordland
Olaf Berntsen	Grunneier i Moskenes
Anne-Britt Schiøtz	Grunneier i Moskenes
Halvor Arne Olsen	Grunneier i Flakstad
Ingolf André Knudsen	Grunneier i Flakstad
Therese Larsen	Representant reiseliv
Per Benjaminsen	Representant reiseliv

RU arbeider ut ifra mandat gitt av nasjonalparkstyret. I følge mandatet skal RU minimum ha ett årlig møte internt i utvalget med forvalterne samt styreleder for nasjonalparkstyret, og minimum ett årlig møte sammen med Lofotodden nasjonalparkstyre.

RU hadde bare ett møte i 2022.

1.5 Administrativt kontaktutvalg

Administrativt kontaktutvalg skal sikre at forvaltning av verneområdet blir godt integrert i den kommunale forvaltningen. Lofotodden nasjonalparkstyre har ikke opprettet et slikt utvalg. Det er god dialog mellom kommuneadministrasjonen og verneområdeforvaltningen.

2 Nasjonalparkstyrets arbeid

Lofotodden nasjonalparkstyre hadde til sammen sju styremøter i 2022. Styremøtene ble gjennomført på Teams og som fysisk oppmøte. Det ble behandlet til sammen åtte dispensasjonssaker i 2022. Det var ingen saker til klagebehandling.

Forvalter har anledning til å behandle kurante saker som faller innunder verneforskriftens spesifiserte dispensasjonsbestemmelser om ferdsel, samt fornyelse av saker der styret tidligere har gitt dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48 og forvaltningsplanen gir tydelige føringer. Delegerte saker refereres til styret på styremøte i etterkant. Nasjonalparkforvalter har ikke behandlet noen delegasjonssaker i 2022.

Nasjonalparkstyret kan be om at Miljødirektoratet ilegger overtredelsesgebyr som en alternativ reaksjon til politianmeldelse for oppfølging i straffesporet ved mindre alvorlige overtredelser. Miljødirektoratet fikk oversendt én sak til behandling i 2022. Saken gjaldt bruk av drone i nasjonalpark. Det er ikke kjent hva utfallet i saken ble.

Figur 1. Nasjonalparkstyret og forvalter, fv. Styreleder Lillian Rasmussen, styremedlem Rita Lekang, nestleder Jim Olaisen og nasjonalparkforvalter Ole-Jakob Kvalshaug.

2.1 Dispensasjonssaker behandlet av nasjonalparkstyret og forvalter

Oversikt over saker behandlet i nasjonalparkstyret:

- Innsamling av jordprøver til bruk i bioprospektering.
- Motorferdsel, landing med helikopter i forbindelse med vedlikehold av kystverkets fyrlykt.
- Byggetiltak, platting tilknyttet hytte
- Større arrangement, ultraløp i 2022 og 2023.
- Bruk av drone: tre saker, hvorav én fikk avslag

Tre saker ble behandlet etter generelle dispensasjonsbestemmelser jf.

Naturmangfoldloven § 48. Alle vedtak ligger også ute på <http://www.miljovedtak.no/>. Her kan du også abonnere på vedtak som fattes i styret og av andre forvaltningsorgan.

3 Besøksstrategi og forvaltningsplan

3.1 Besøksstrategi

Arbeidet med besøksstrategi for Lofotodden nasjonalpark ble påbegynt i 2019. Besøksstrategien ble lagt ut på høring i mai 2022 og det ble arrangert folkemøter i begge kommunene. Nasjonalparkstyre mottok til sammen 11 høringsuttaler som ble behandlet i styremøte i september, før et ferdigstilt utkast av besøksstrategien og tiltaksplan ble sendt til Miljødirektoratet for endelig godkjenning. I november 2022 ble besøksstrategien endelig godkjent av Miljødirektoratet.

Tiltaksplan og kommunikasjonsplan er vedlegg til besøksstrategien.

3.1.1 Kommunikasjonsplan

På oppdrag fra Lofotodden nasjonalparkstyre og besøkssenteret for Lofotodden nasjonalpark, utarbeidet Signert Lofoten AS en kommunikasjonsplan for Lofotodden nasjonalpark. Kommunikasjonsplanen ble godkjent av nasjonalparkstyret i november 2022.

En plan for kommunikasjon er en viktig del av besøksstrategien, og har som mål å ut med strategiens målsettinger og strategiske valg. Kommunikasjonen kan løfte fram og

Lofotodden nasjonalparkstyre

tilgjengeliggjøre noen områder med sine kvaliteter og opplevelser, samtidig som den tar oppmerksomhet bort fra sårbare områder.

Dette er en formidling i tråd med merkevarestrategiens budskap «Velkommen inn». Kommunikasjonsplanen skal bidra til å nå målsettingen om økt lokal verdiskaping og økt bruk, men samtidig bidra til å sikre verneverdiene.

3.2 Forvaltningsplan

Etter forskrift om vern av Lofotodden nasjonalpark skal det utarbeides en forvaltningsplan for nasjonalparken. Forvaltningsplanen skal være presis og kortfattet, slik at forvaltningsplanen blir et funksjonelt verktøy i forvaltningen av verneområdet. En forvaltningsplan er en plan for å forvalte verneområdet.

En forvaltningsplan skal:

- presisere og utdype verneformålet og vernebestemmelsene i verneforskriften
- gi retningslinjer for dispensasjonspraksis og bruk av området
- fastsette rutiner for saksbehandling etter verneforskriften
- definere mål for vernet og synliggjøre aktuelle tiltak ved å:
 - angi bevaringsmål for naturtyper (defineres i NatStat)
 - fastsette langsiktige, helhetlige og strategiske mål for å styrke verneformålet, f.eks. om skjøtsel og besøksforvaltning
 - bestemme tiltak for å nå målene og oppsummere dem i en tiltaksplan

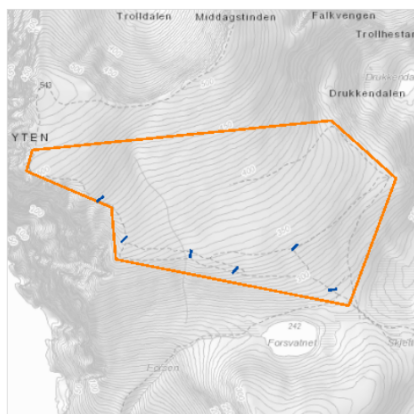
En prosjektplan med fremdriftsplan ble utarbeidet av forvalter. Nasjonalparkstyret vedtok oppstart av arbeidet med forvaltningsplan og godkjente prosjektplanen i styremøte i november 2022. Forvaltningsplanen skal ferdigstilles høsten 2024.

3.3 NatStat – Bevaringsmål

Lofotodden nasjonalparkstyre har opprettet to konkrete bevaringsmål for ønsket naturtilstand, som overvåkes av SNO. Begge bevaringsmålene, på lokalitetene Ryten og Bunessanden, er knyttet til overvåking av slitasje langs sti. Metodikken går ut på å registrer *slitasje* (1) eller *ingen slitasje* (0) langs angitte linjer. Hver linje har en angitt lengde, og går på tvers av stien, og har som hensikt å overvåke hvordan slitasjen utvikler seg ut fra stien.

Begge bevaringsmålene har med utgangspunkt i forhåndsdefinerte variabler status *dårlig*, og målet er at statusen skal bli bedre når styret får kanalisert ferdselen gjennom ulike tiltak. Kartleggingsfrekvensen var i utgangspunktet satt til årlig overvåking, men videre oppfølging av bevaringsmålene er sant på vent inntil man har gjennomført tilrettelegging på lokalitetene.

Lofotodden nasjonalparkstyre

Forvaltningsmyndighet Fylkesmannen i Nordland

Kommune Flakstad

Verneområde Lofotodden

Etablert 05.08.2020

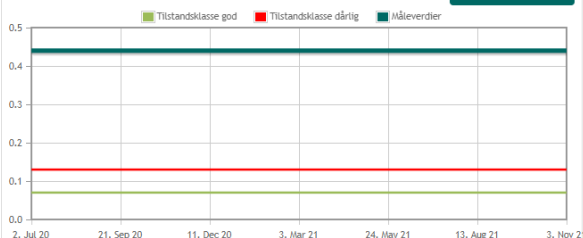
Spør etter slitasje og slitasjebetinget erosjon

Målsetning: Redusere slitasje på vegetasjon ved å restaurere én hovedsti.

Status	Dårlig
Etablert	05.08.2020
Oppstart	2020
Frekvens	1 år
Sist overvåket	
Enhet	1/100-delsfraksjon

Metodebeskrivelse

+ Ny registrering

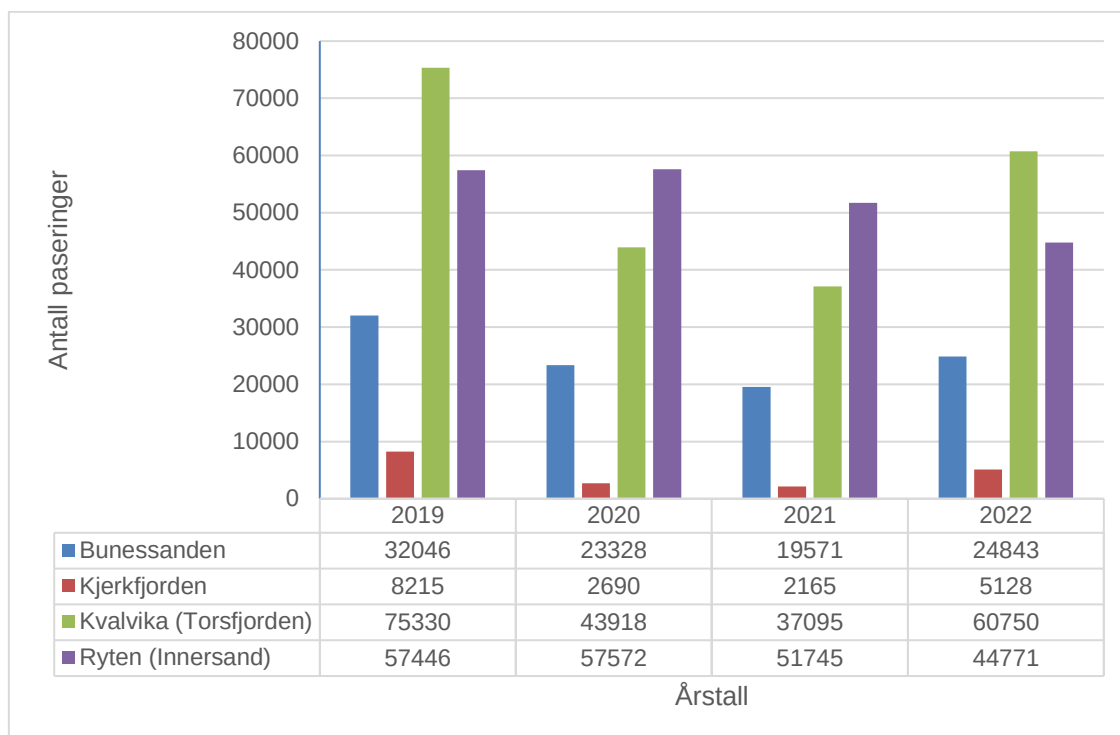
Dato	Verdi	Merknad
03.11.2021	0,44	Linje 1 (ny) (94804): . Linje 2 (96802): . Linje 4 (96803): . Linje 3 (97202): . Linje 6 (97203): . Linje 5 (97204): .
02.07.2020	0,44	Linje 1 (ny) (94804): . Linje 2 (96802): . Linje 4 (96803): . Linje 3 (97202): . Linje 6 (97203): . Linje 5 (97204): .

Figur 2. Bevaringsmål for Ryten. Figuren viser kartleggingsområdet og linjene i kart til venstre, og resultatet etter to overvåkninger gjennomført av SNO. Med utgangspunkt i forhåndsdefinerte variabler er status på bevaringsmålet *dårlig*.

3.4 Ferdselstelling

Både SNO og Lofoten friluftsråd har ferdselstellere på stier som går inn i nasjonalparken. Forvaltningen har dermed en god oversikt over omfanget av ferdsel i nasjonalparken. I 2022 hadde SNO ferdselstellere i Bunesfjorden, Kjerkfjorden, og på Refsvika. Friluftsrådet hadde teller på stien til Ryten og stien fra Torsfjorden til Kvalvika. Telleren i Refsvika er ennå ikke hentet inn, og vi har derfor ikke tall fra Refsvika. Generelt ser man en økning i antall passeringer fra 2021 til 2022 på de fleste stier i nasjonalparken.

Lofotodden nasjonalparkstyre

Figur 3. Telleresultat fra ferdselsteller i perioden 2019 til 2022 på stier i nasjonalparken. Bare på stien fra Innersand til Ryten ser man en nedgang fra 2021 til 2022. Ferdselsteller gir antall passeringer ved tellepunkt, dvs. at om besøkende går samme sti inn og ut av området, så blir de telt to ganger.

4 Sporløs Lofotturisme

En stor utfordring i Lofotodden nasjonalpark er håndtering av toalettavfall og søppel på destinasjoner med høyt besøkstrykk og overnatting. Eksempelvis Kvalvika og Bunessanden. Økte avfallsmengder er bekymringsfullt av miljøhensyn, forringelse av naturopplevelser, konflikter med lokalbefolkning, men også på grunn av sykdomsrisiko. Forurensning av vegetasjon og vannkilder fra menneskelig avfall som toalettpapir, våtservietter og avføring er særlig problematisk med tanke på helsefare.

Prosjektet Sporløs Lofotturisme ble startet i 2021 og har som hensikt å utforske mulighetene for effektiv og målrettet avfallshåndtering ut over infrastrukturtiltak. Altså gjennom kommunikasjon, adferdsendring, retningslinjer og regulering. En forutsetning for å redusere problemet med avfall er å forstå og forutse hvordan folk vil reagere på forskjellige retningslinjer og kommunikasjon basert på individuelle sosiopsykologiske karakteristikk.

Figur 4. Vannprøver fra lokaliteter i Kvalvika viste at bekker hvor turgåere normalt henter vann fra er forurensset med E.coli- bakterier som sannsynligvis stammer fra menneskelig avføring. Les mer om kartleggingen i temaheftet fra NINA, *Temahefte 88 – Hvordan kan vi redusere forsøpling i naturområder*.

I 2022 ble det gjennomført brukerundersøkelse, intervjuer av besøkende i felt, man kartla avfall i angitte områder, og tok vannprøver. Norsk Institutt for Naturforskning - NINA publiserte et temahefte med funn fra kartleggingen, *Temahefte 88 – Hvordan kan vi redusere forsøpling i naturområder*¹? I 2023 er målet å fortsette med feltintervju og brukerundersøkelse. Videre blir det gjennomført feltundersøkelser med fokus på blant annet bruk av WAG bags – bæsjeposer for mennesker.

5 Marint avfall

Lofoten Avfallsselskap og prosjektet Clean up Lofoten gjennomfører årlige vårryddinger på sandstrendene Kvalvika, Vestervika og Bunessanden i Lofotodden nasjonalpark. Inntrykket fra Lofoten generelt er at det hjelper å rydde langs kysten, og at den totale mengden marint avfall ryddet minker fra år til år. Det ble ryddet til sammen 25 kubikksekker med marint avfall fra de tre sandstrendene i nasjonalparken våren 2022. Avfallet ble hentet og transportert til avfallsmottak av Kystvakten.

¹ <https://brage.nina.no/nina-xmlui/handle/11250/3038553>

Figur 5. Kystvakten bistår i uttransportering av marint avfall. Foto: KV Heimdal.

6 Tiltak

Forvaltningen fikk vedlikeholdt og tilrettelagt to nye stistrekninger som tiltak for å redusere slitasje fra besøkende og erosjon fra vann. Til sammen ble det klopplagt 136 meter med sti. Det ble også satt opp sperringer og skilt for å kanalisere besøkende bedre. I tillegg til bruk av SNO ressurs, ble det hyrt inn ekstern arbeidskraft.

I 2022 ble følgende tiltak gjennomført:

TILTAK	BESKRIVELSE	STATUS	FORBRUK
Vedlikehold og tilrettelegging av stier	Midler ble brukt til klopplagging i Torsfjorden og innkjøp av nytt materiale som skal brukes i 2023.	Løpende skjøtsel	Kr. 505 402
Turskilt Fredvang	Kanaliserings tiltak på Fredvang. Samarbeid med Lofoten Friluftsråd	Igang satt – ikke sluttført	kr. 0

Lofotodden nasjonalparkstyre

Informasjonsarbeid	Temaplakater om sporløs ferdsel ble ferdigstilt. Skal monteres i 2023	Igangsatt – ikke slutført.	Kr. 33 635
Prosjektplan – Tilretteleggingstiltak på Bunessanden	Prosjektplan ble utarbeidet av forvalter og godkjent av styret. Planlagt oppstart av arbeid i 2023	Igangsatt – Ikke slutført	Kr. 0
Prosjektplan – Innfallsporten Fredvang	Det ble nedsatt et arbeidsutvalg og utarbeidet en prosjektplan for etablering av innfallsport på Fredvang. Planen er godkjent av styret, og skal opp til politisk behandling i Flakstad kommune i februar 2023.	Igangsatt – Ikke slutført	Kr. 0

Figur 6. Bilder fra kloppling og kanalisering gjort i 2022. Det ble klopplagt til sammen 136 meter.

7 Andre aktiviteter

7.1 Informasjonsarbeid

Besøkssenteret og nasjonalparkstyret har sammen utviklet en nettside for Lofotodden nasjonalpark som skal rette seg mot besøkende². Nettsiden er under utvikling og vil ferdigstilles i 2023.

På Fredvang er det gjort flere fysiske kanaliserings- og informasjonstiltak. Det er satt opp flere båndtvangskilt både ved stistart og inne i nasjonalparken, og i samarbeid med Lofoten Friluftsråd er det satt opp turskilt. Det er utarbeidet flere temaplakater om sporløs ferdsel, som skal settes opp av SNO i 2023.

Figur 7. Lokalt SNO og forvalter setter opp skilt om båndtvang på Kvalvika.

7.2 Regional arealregnskap – pilotregion Lofoten

Lofotrådet er prosjekteier i pilotprosjektet Regionalt arealregnskap for Lofoten, hvor det jobbes med å utvikle og implementere et arealregnskap forvaltning av landområder, kystsone og hav i Lofoten. Prosjektet omfatter etablering av metode, bygging av

² <https://www.lofotoddennp.com/>

Lofotodden nasjonalparkstyre

kunnskapsgrunnlag og implementering i kommunenes planverk. Metodikk og kunnskapsgrunnlag skal utvikles i samarbeid og med støtte i relevante fagmiljøer og gjennom innkjøp av spisskompetanse. Arealregnskapet skal inngå i kommunenes planarbeid og planverk og bidra til mer miljø- og klimavennlig arealplanlegging.

Det også igangsatt et forprosjekt på utvikling av et regionalt naturregnskap for Lofoten. Hensikten er å øke kunnskapen om naturtilstand i Lofoten (hva har vi, hva er sårbart og hvordan tar vi vare på det), og at dette skal inngå i arealregnskapet.

Nasjonalparkforvalter deltar i styringsgruppa for prosjektet som representant for Lofotodden nasjonalparkstyre.

7.3 Nasjonalparkstyrets studietur

Den 12. til 14. september dro Lofotodden nasjonalparkstyre og nasjonalparkforvalter på studietur til Færøyene. Hensikten med studieturen var erfaringsutveksling innen besøksforvaltning, dugnadsarbeid og stibygging. Les mer om studieturen på nasjonalparkstyrets hjemmeside.³

På agendaen sto blant annet et besøk til Visit Faroe Island, besøk hos reiselivsnæring som baserer seg på natur- og kulturformidling, og befaring av naturattraksjoner og stier hvor man har arbeidet med besøksforvaltning og restaurering av stier.

Figur 8. Nasjonalparkstyret på befaring på stien fra Torshavn til Kirkjubø. Torshavn kan ses i bakgrunnen.

³ <https://www.nasjonalparkstyre.no/Lofotodden/nyheter/reisebrev-fra-faeroeyene>

Lofotodden nasjonalparkstyre

Færøyene er på mange måter ganske likt Lofoten, en øygruppe med små lokalsamfunn som har opplevd å bli en reiselivsdestinasjon i vekst. Økt popularitet har ført til at Færøyene som destinasjon har gjennomgått en dreining fra ren markedsføring av destinasjonen, til en mer overordna besøksforvaltning – som også tar inn over seg de utfordringer man kan få for lokalsamfunnet og naturen. Nasjonalparkstyret hadde noen spennende dager, med gode møter og foredrag, og fine befaringer i felt.

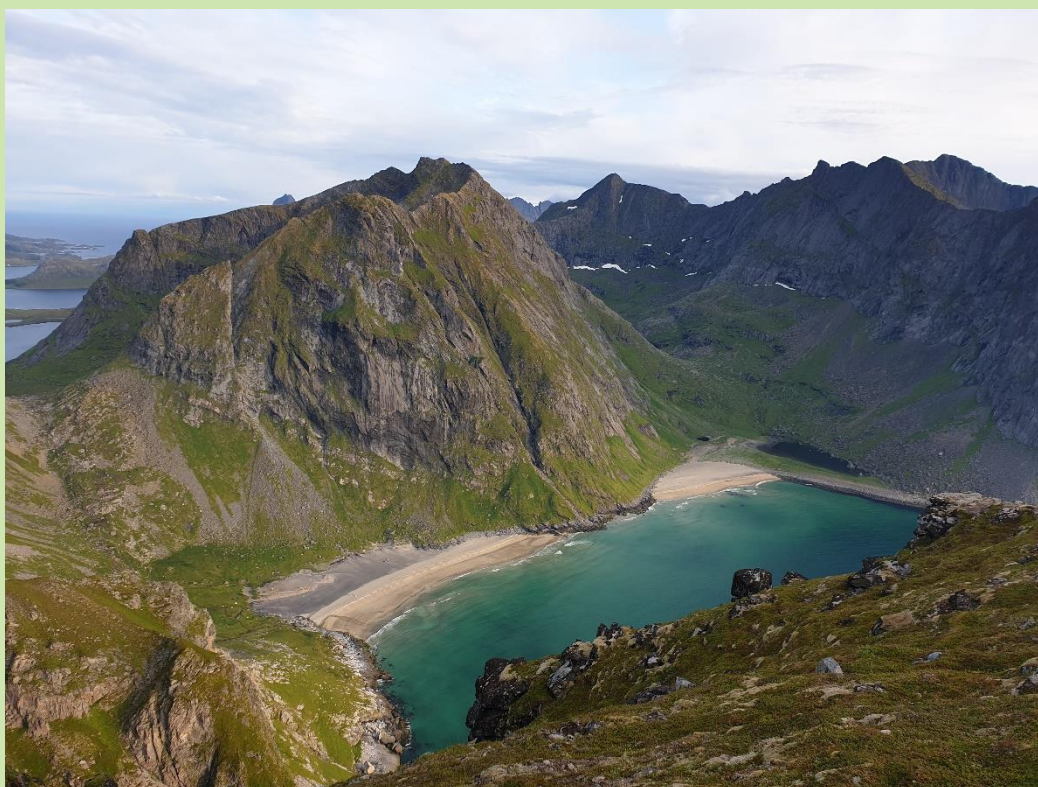
Figur 9. Eksempler på tilrettelegging av sti på Færøyene.

7.4 Oppsyn

SNO utarbeider en egen årsrapport for gjennomførte aktiviteter i Lofotodden nasjonalpark.

Lofotodden nasjonalpark

Lofotodden nasjonalpark kjennetegnes av et unikt landskap med høye og smale tinderekker omgitt av åpne havområder, et sjeldent naturfenomen i global sammenheng.

Kontaktinformasjon Lofotodden nasjonalpark

Telefon:	75 53 16 00
E-post:	oljkv@statsforvalteren.no
Nett:	
Post:	Statsforvalteren i Nordland, Postboks 1405, 8002 Bodø
Besøksadresse:	Besøkssenteret for Lofotodden nasjonalpark, Kirkeveien 38, 8390 Reine